

English rendering of Mann Ki Baat address by PM on All India Radio, 30 April 2017

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਮਾਨ ਕੀ ਬਾਤ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ

ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ - 30.04.2017

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਓ, ਨਮਸਕਾਰ। ਹਰੇਕ ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਤੋਂ, ਹਰ ਉਮਰ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੇਰ ਸਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਉੱਪਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, Narendra ModiApp ਉੱਪਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। Mygov ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, Phone ਦੁਆਰਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, Recorded Message ਦੁਆਰਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਸੁਖਦ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਏਨੀਆਂ ਵਖਰੇਵਾਂਜੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਅੰਬਾਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਾਧਕ ਦੀ ਤਰਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਖਪੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਣਗਿਣਤ ਯੋਗਦਾਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਾਇਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਅੰਬਾਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਇਦ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਆਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਲੋਕ ਵੀ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਿਗਿਆਸਾ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ-ਉਮੀਦਾਂ, ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਨਿਚੋੜ, ਤਰਾਂ-ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਵਾਰੀ ਜਿੰਨੇ Inputs ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ Detail Analysis ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਝਾਅ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਕੀ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਪਰ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ। ਟਰੇਨ 'ਚ, ਬੱਸ 'ਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਾਂਸੀ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਦੂਸਰਾ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹੋ ਦੇਵਾਂ ਕਰੇ। ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ, ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ, ਇਹ ਮਨੋ ਨਿਜ਼ੇ ਸਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਦ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਸਲਾਹ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਪੜਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰਾ ਬਾਰਕੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਚਮੁੱਚ ਏਨਾ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਿਓਂ। ਪਿਆਰਦਾਰ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸਚਮੁੱਚ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਉੱਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ, ਸ਼ਕਤੀ, ਸਮਰੱਥਾ, ਪ੍ਰਿਸਾਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਦ ਪਿਆਨ 'ਚ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਸਾਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਨਿਚੋੜ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੁਝਾਅ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਉਥੇ, ਜਿੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਇੱਛਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁਝਾਅ ਜੋ ਕਿ ਕਰਮਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਹਨ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਸੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਭਾਰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਜਦ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਨੰਦ ਸਹਾਰਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ Food Waste ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜਤਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਦ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ NarendraModiapp ਉੱਪਰ, Mygov ਉੱਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ Innovative ideas ਨਾਲ Food Waste ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀ-ਕੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੰਨਵਾਨ ਪੀੜੀ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਵੀਅਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੰਨਵਾਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ Videos ਭੇਜੇ ਹਨ। ਕਈ ਬਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਹੋਰੀ ਬੈਂਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਹੋਰੀ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਰੋਟੀ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਬਜ਼ੀ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ Needy ਲੋਕ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਤੋਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਦੀ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅੱਖਰੀ ਦਿਨ ਹੈ। 1 ਮਈ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉੱਪਰ ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ, ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਅਟੁੱਟ ਲੜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਉੱਪਰ 2022, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗੇ, ਇਸ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ।

ਇਕ ਜ਼ਮਾਨਾ ਸੀ ਜਦ Climate Change, ਇਹ Academic World ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, Seminar ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਅਸੀਂ ਅਨੁਭਵ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਵੀ ਖੇਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਮਈ-ਜੂਨ 'ਚ ਜੋ ਗਰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਮਾਰਚ-ਅਪ੍ਰੈਲ 'ਚ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਦ ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਉੱਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁਝਾਅ, ਇਸ ਗਰਮੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਉੱਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਵੈਸੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹਨ। ਨਵੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉੱਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰ, ਟੀ. ਐੱਸ. ਕਾਰਤਿਕ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲਕਨੀ ਵਿੱਚ, ਛੱਤ ਉੱਪਰ ਪਾਣੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਨਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਕਿਉਂ ਭਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਵਿੱਚ 10 ਵਾਰ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਭਾਂਡਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਛੀ ਆਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਡ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਚਮੁੱਚ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਅਦਭੁਤ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਦੇ ਵੇਖਣਾ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀਆਂ ਨਾਲ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਲਗਾਓ ਵੀ ਇਕ ਨਵੇਂ ਆਨੰਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰੱਖ ਦੇਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਭੇਜੀ ਹੈ 'Save the Sparrows' ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (ਗੋਰੇਯਾ) ਚਿਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਕਿ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ Mission Mode 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਕੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਵਰਨਣ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ, ਕੁਦਰਤ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੱਲ, ਉਸ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਂ ਤਾਂ 'ਦਾਉਦੀ ਬੋਰਾਰ ਸਮਾਜ' ਦੇ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਸੋਧਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੌ ਸਾਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ 103 ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਣ ਉੱਪਰ ਬੋਰਾਰ ਸਮਾਜ ਨੇ Burhani Foundation ਦੁਆਰਾ Sparrow ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਆਦਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ 52 ਹਜ਼ਾਰ Bird Feeders ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੌਨੋ-ਕੌਨੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਸਨ। Guinness book of World records 'ਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਕਈ ਕਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨਿਸ਼ਚ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਦੁੱਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਸਬਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਪੌਸਟਮੈਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉੱਪਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹਨ, ਜ਼ਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਪੱਛ ਲਈਏ।

ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਸਤੋਂ, ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ Comfort Zone 'ਚ ਹੀ ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ 'ਚ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੀ ਇਕ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਦੂਜੇ Extreme ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ Comfort Zone ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। Vacation ਦਾ ਮੌਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। Summer Vacation ਗਰਮੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਇਕ ਮਿੰਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ Vacation ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਰੇ, ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣਗੇ ਵੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ Vacation ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ, ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਸੁਝਾਅ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ, ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ, ਇਸ ਵੇਖੋ ਕਿ New Experience ਹੋਵੇ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ New Skill ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਓ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਨਾ ਕਦੀ ਸੁਣਿਆ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਨਾ ਸੋਚਿਆ, ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲੇ ਜਾਓ। New Places, New Experiences, New Skills । ਕਦੀ-ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਟੀ. ਟੀ. ਉੱਪਰ ਵੇਖਣਾ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਪਠਨਾ ਜਾਂ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਖੁਦ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ Vacation ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿਗਿਆਸਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਨਵਾਂ Experiment ਕਰੋ।

[illegible]

ਕਹਾਂਗਾ, ਜੇਕਰ ਜਾਛੂ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਤਾਂ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਜਾਛੂ ਸਿੱਖੇ। ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਛੂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ, ਉਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਮਾਨਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਨਾ ਮਿਲੇਗੀ, ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਬਣੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਸਿੱਖਣ-ਸਮਝਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਥਾਂ, ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਨਗਰ, ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਪਿੰਡ, ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਜ਼ਿਗਿਆਸ਼ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ, ਸਮਝਣਾ, ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੈਅ ਕਰੋ Travelling ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਇਕ ਥਾਂ ਉੱਪਰ ਜਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ, ਚਾਰ ਦਿਨ ਲਗਾਓ, ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਓ ਉੱਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ, ਚਾਰ ਦਿਨ ਲਗਾਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਦ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰੋ। ਕੀ ਨਵਾਂ ਵੇਖਿਆ? ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਸੀ? ਤੁਸੀਂ Hesh tag Incredible India ਇਸ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰੋ।

ਦੋਸਤੋ ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਰੰਗਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਨਕਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਡਿਜੀਟਲ ਕਰੰਸੀ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਪਰ ਇਸੇ ਯੋਜਨਾ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਕਮਾਈ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਜੇਕਰ Bhim App ਜੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਉਪਯੋਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ Refer ਕਰੋ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ Transaction ਕਰੇ, ਆਰਥਿਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ 10 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 10 ਰੁਪਏ ਜਮਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਦਿਨ 'ਚ ਤੁਸੀਂ 20 ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਹੁੰਦਿਆਂ 200 ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਲਓਗੇ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯੋਜਨਾ 14 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਹੈ। ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਤੁਹਾਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਪ੍ਰਗਿਰੀ ਬਣ ਜਾਓਗੇ ਤਾਂ Vacation ਦੀ Vacation ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਦੀ ਕਮਾਈ, Refer and earn। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ VIP Culture ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਨਫਰਤ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਏਨਾ ਗਹਿਰਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 'ਚ ਕੋਈ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਉੱਪਰ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਲਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਘੁੰਮੇਗਾ। ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ VIP Culture ਦਾ ਸਿੰਬਲ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਨੁਭਵ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਤਾਂ ਵਹਿਕਲ ਉੱਪਰ ਲੱਗਦੀ ਸੀ, ਗੱਡੀ ਉੱਪਰ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਵੜ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ ਉੱਪਰ VIP Culture ਪੂਰਨ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਜੋ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵੜ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਬੜੀ Interesting Phone Call ਆਈ, ਬੈਰ ਉਸ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਸ਼ੰਕਾ ਵੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਏਨਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਫੋਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਕਿ ਸਧਾਰਣ ਆਦਮੀ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

"ਨਮਸਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਸ਼ਿਵਾ ਚੌਥੇ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਜਬਲਪੁਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ। ਮੈਂ ਗੋਰਮਿੰਟ ਦੇ Red beacon light ban ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਕ ਲਾਈਨ ਪੜੀ ਨਿਊਜ਼ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ' every Indian is a VIP on a road' ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਟਾਈਮ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਟਰੇਫਿਕ ਜਾਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫਸਣਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਰੁਕਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, ਇਸ Decision ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਰੋਡਾਂ ਤੋਂ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਦੀ ਦਾਦਾਗਿਰੀ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ।"

ਸਰਕਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦਾ ਜਾਣਾ ਉਹ ਤਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੱਢਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਗਰੂਕ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਸਾਡਾ Concept ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਈ. ਪੀ. ਆਈ. ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਧੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਦ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਈ. ਪੀ. ਆਈ. ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ - Every Person is Important ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ, ਸਵਾ ਸੋ ਕਰੋੜ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਸੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮਹਾਨ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਓ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ, ਸਾਡੀਆਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਊਰਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਰੇ ਅਸੀਂ ਸਵਾ ਸੋ ਕਰੋੜ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੁਜਾਚਾਰਿਆ ਜੀ ਦੀ 1000ਵੀਂ ਜਯੰਤੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਏਨੇ ਬੱਝ ਗਏ, ਏਨੇ ਛੋਟੇ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਤੱਕ ਦਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਭਾਰਤ ਏਨਾ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਸੀਬ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਸੋਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਬੜੀ ਕਲਪਨਾ ਤਾਂ ਕਰੋ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਰੂੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਨਿਕਲਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਦਿੱਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਮਾਨੁਜਾਚਾਰਿਆ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬੁਰਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਚ-ਨੀਚ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ, ਛੂਤ-ਅਛੂਤ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ, ਜਾਤੀਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ, ਸਮਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਮੰਨਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦਿਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਮੰਦਿਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੁਜਾਚਾਰਿਆ ਜੀ ਦੀ 1000ਵੀਂ ਜਯੰਤੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਲਈ, ਸੰਗਠਨ 'ਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲਈਏ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕੱਲ 1 ਮਈ ਨੂੰ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੁਜਾਚਾਰਿਆ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇਕ Stamp Release ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੁਜਾਚਾਰਿਆ ਜੀ ਨੂੰ ਆਦਰ ਪੂਰਵਕ ਨਮਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਓ, ਕੱਲ 1 ਮਈ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੇਬਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। Laboureres ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਆਦਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਭਾਰੀ ਹਾਂ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਜਦ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੁਜਾਚਾਰਿਆ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ 12ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਬਸਵੇਸ਼ਵਰ ਜੀ ਦੀ ਵੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੱਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਚਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਮੌਕਾ ਸੀ। 12ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ 'ਚ ਕੰਨਡ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਉੱਪਰ ਗਹਿਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਕੰਨਡ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ 'ਕਾਯ ਕਵੇ ਕੈਲਾਸ', ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਘਰ ਕੈਲਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਵ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਮਿਹਨਤ ਹੀ ਸ਼ਿਵ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣ-ਜਯਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, Dignity of Labour ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਾਦ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘ ਦੇ ਜਨਕ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਨ ਕੀਤਾ, ਅਜਿਹੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਦੱਤੋਪਤ ਨੰਗੜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ - ਇਕ ਪਾਸੇ ਮਾਓਵਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਕ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੱਤੋਪਤ ਨੰਗੜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ 'ਮਜ਼ਦੂਰੇ ਆਓ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੀਏ'। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ 'Workers of the world unite'। ਭਾਰਤੀ ਚਿੰਤਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੱਤੋਪਤ ਨੰਗੜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ Workers Unite the world'। ਅੱਜ ਜਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਦੱਤੋਪਤ ਨੰਗੜੀ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਓ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਬੁੱਧ ਪੂਰਨਿਮਾ ਮਨਾਵਾਂਗੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਉਤਸਵ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਅੱਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਿੰਸਾ, ਯੁੱਧ, ਵਿਨਾਸ਼ਲੀਲਾ, ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ, ਜਦ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੁੱਧ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ Relevant ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਸ਼ੋਕ ਦਾ ਜੀਵਨ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬੁੱਧ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਉੱਤਮ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਪੂਰਨਿਮਾ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਦਿਵਸ ਉੱਪਰ United Nations ਦੁਆਰਾ Vesak day ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰੇ ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ 'ਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਮੌਕੇ ਉੱਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ-ਸ਼੍ਰਮਨ ਅਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਓ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ 'ਸਭ ਦਾ ਸਾਥ ਸਭ ਦਾ ਵਿਕਾਸ' ਇਸੇ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਸਭ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਸ਼ਵ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਲਪ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। 5 ਮਈ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੱਖਣ-ਏਸ਼ੀਆ Satellite Launch ਕਰੇਗਾ। ਇਸ Satellite ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੱਖਣੀ-ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ Developmental ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਚਾਹੇ Natural Resources Mapping ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, Tele-Medicine ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, Education ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਹਿਰੀ IT Connectivity ਹੋਵੇ, People to People ਸੰਪਰਕ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਵੇ, South Asia ਦਾ ਇਹ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਪੂਰਾ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੂਰੇ ਦੱਖਣ-ਏਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ। ਅਨਮੋਲ ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਹੈ। ਦੱਖਣ-ਏਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਢੁਕਵਾਂ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਦੱਖਣ-ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ South Asia Satellite ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯਤਨ ਲਈ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਓ, ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਭਾਲੋ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਭਾਲੋ। ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ।

ਧੰਨਵਾਦ।

(Release ID: 1489037) Visitor Count : 3

